

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Судова медицина. Медичне право України
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра патологічної анатомії
Розробник(и)	Будко Ганна Юріївна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 40 год. становить контактна робота з викладачем (40 год. практичних занять), 110 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми "Громадське здоров'я"
Передумови для вивчення дисципліни	"Крок-1", знання з наступних дисциплін: анатомії людини; гістології та цитології; фізіології та патофізіології; мікробіології; біохімії; фармакології; патоморфології.
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Забезпечити формування знань і навичків у студентів з: - судової медицини: загальні положення, огляд місця події, судово-медичне дослідження живих осіб, трупів і речових доказів, приводи та правила проведення комісійних експертиз; - медичного права України: нормативно-правова база, забезпечення права на охорону здоров'я, регулювання медичних правовідносин, захист професійної честі та гідності лікарів.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Судова медицина

Тема 1 Предмет і завдання судової медицини. Процесуально-організаційні основи судово-медичної експертизи в Україні.

Судова медицина, її зміст і завдання. Значення судової медицини в системі вищої медичної освіти. Судово-медична експертиза, її роль у роботі правоохоронних органів та охорони здоров'я України. Становлення судової медицини та судово-медичної експертизи. Етапи розвитку судової медицини, особливості сучасного етапу. Внесок визначних судових медиків. Наукові досягнення кафедр (курсів) судової медицини в Україні. Судово-медична експертиза як один із різновидів судових експертиз і доказів у судовому процесі. Юридична регламентація проведення судово-медичних експертиз.

Тема 2 Танатологія: термінальні стани, гостра та агональна смерть, судово-медичні методи встановлення факту та давності настання смерті.

Танатологія в судовій медицині. Вчення про смерть (судово-медична танатологія). Сучасна концепція смерті. Евтаназія: визначення, види, правомірність за законодавством України. Вмирання: поняття та основні етапи. Судово-медичне значення термінальних станів. Ознаки гострої та агональної смерті. Констатація факту настання смерті. Вірогідні та абсолютні ознаки смерті. Суправітальні реакції. Судово-медичні методи встановлення факту та давності настання смерті.

Тема 3 Судово-медична експертиза трупів новонароджених.

Особливості судово-медичного дослідження та техніки розтину трупів новонароджених. Встановлення: новонародженості, доношеності, зрілості, живонародженості, життєздатності, тривалості життя після пологів. Причини смерті плода та новонародженого: до, під час і після пологів. Дітовбивство: визначення та види.

Тема 4 Судово-медична експертиза наглої (раптової) смерті.

Поняття про наглу смерть, фактори ризику. Діагностика наглої смерті від захворювань: серцево-судинної системи, органів дихання, травлення, центральної нервової, сечостатевої систем, інфекційних захворювань, під час вагітності та пологів. Раптова смерть у дитячому віці. Раптова смерть за особливих обставин: на тлі травми, під час лікувальних процедур, занять спортом. Принципи побудови судово-медичного діагнозу, лікарського свідчення про смерть та експертних висновків.

Тема 5 Судово-медична експертиза ушкоджень тупими та гострими предметами.

Вчення про травму. Класифікація ушкоджень залежно від діючого фактору, характеру та ступеня тяжкості. Особливості опису тілесних ушкоджень. Види тупих і гострих предметів, механізм заподіяння різних видів ушкоджень. Морфологічні особливості тілесних ушкоджень спричинених тупими та гострими предметами. Сучасні методи визначення зажиттєвості та давності спричинення ушкоджень. Вірогідні причини смерті від механічної травми.

Тема 6 Загальні питання транспортної травми. Автомобільна травма від наїзду автомобіля, що рухався на пішохода.

Поняття "травматизм", його види. Класифікація транспортної травми. Автомобільна травма, її види. Зв'язок фаз автомобільної травми із механізмом виникнення ушкоджень. Особливості огляду місця дорожньо-транспортної пригоди.

Тема 7 Автомобільна травма від переїзду колесом через тіло людини. Автомобільна травма від удару в салоні автомобіля. Залізнична травма.

Фази, механізм травм, специфічні та характерні ушкодження у разі переїзду колесом автомобіля через тіло людини або його частини. Фази, механізм травм, специфічні та характерні ушкодження у водія та пасажирів внаслідок удару в салоні автомобіля. Види, фази, механізм тілесних ушкоджень у разі переїзду колесом залізничного транспорту через тіло людини або його частини.

Тема 8 Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень.

Судово-медичне значення вогнепальних ушкоджень і вибухової травми. Вогнепальна зброя, її види. Механізм пострілу. Додаткові фактори пострілу. Ознаки пострілу в притул, з близької та неблизької відстані. Визначення вхідного та вихідного кульових отворів на одязі та шкірі людини у разі пострілів з різних відстаней.

Тема 9 Загальні питання щодо поняття, патогенезу та загальних морфологічних ознак асфіксії.

Поняття: "гіпоксія", "асфіксія" та "механічна асфіксія". Клінічна картина термінального стану під час механічної асфіксії, стадії перебігу. Загальноасфіктичні ознаки. Класифікація механічної асфіксії.

Тема 10 Специфічні ознаки та імовірні причини смерті при різних видах механічної асфіксії.

Поняття: "гіпоксія", "асфіксія" та "механічна асфіксія". Клінічна картина термінального стану під час механічної асфіксії, стадії перебігу. Загальноасфіктичні ознаки. Класифікація механічної асфіксії. Механізм, особливості ушкоджень, імовірні причини смерті у випадках: повішення, задушення петлею, задушення руками, компресійної механічної асфіксії, справжнього та сухого утоплення. Види та механізми волого утоплення.

Тема 11 Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних та інших осіб: приводи та порядок проведення. Правила встановлення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень.

Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних та інших осіб: приводи, особливості організації та проведення дослідження. Види тілесних ушкоджень, давність нанесення, ступень тяжкості. Юридична класифікація тілесних ушкоджень за їх тяжкістю відповідно до Карного Кодексу України. Критерії тяжкості тілесних ушкоджень відповідно до діючих «Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень».

Тема 12 Загальні відомості про отрути, механізм їх дії. Основи судово-медичної діагностики отруєнь.

Судово-медична токсикологія: поняття про отрути та отруєння. Умови дії отрут. Стадії отруєнь. Особливості огляду місця події у разі підозри на смерть від отруєння. Вимоги до судово-медичного дослідження трупа у разі підозри на отруєння. Правила вилучення органів і тканин трупа для лабораторних досліджень. Класифікація отрут.

Модуль 2. Медичне право України

Тема 13 Загальні поняття та система юридичного права. Понятійний мінімум: "держава" її форми та функції, "влада", "суспільство", "закони". Види соціальних норм. Елементи норми права. Реалізація норм права. Стадії правового регулювання. Складові правосуб'єктності. Класифікації юридичних фактів. Види поведінки.
Тема 14 Правові основи медичного законодавства. Державне регулювання охорони здоров'я та медичної діяльності як функція держави. Правові основи біоетики: медична етика та деонтологія у медичній практиці; біоетичне право як наука. Біоетичні права та свободи людини. Медичне правознавство, як навчальна дисципліна. Правовідносини у сфері охорони здоров'я: поняття, склад, класифікація. Фізичні особи як суб'єкти правовідносин у сфері охорони здоров'я.
Тема 15 Юридична регламентація сфери охорони здоров'я. Медична допомога та послуга: правова сутність і характеристика за законодавством України. Поняття «здоров'я», «органи охорони здоров'я», «система охорони здоров'я». Основні напрямки державного регулювання охорони здоров'я та медичної діяльності. Основні принципи охорони здоров'я. Основні завдання Міністерства охорони здоров'я України. Предмет діяльності лікарні. Види допомоги у сфері медицини.
Тема 16 Загальна структура та класифікація прав людини у сфері охорони здоров'я. Права пацієнта. Особисті немайнові права у галузі охорони здоров'я, що забезпечують існування фізичної особи. Отримання медичної допомоги у контексті реалізації права на життя. Правові положення щодо штучного переривання вагітності. Евтаназія: правовий та моральний аспект. Право людини на здоров'я та охорону здоров'я; право людини на особисту недоторканість, свободу та гідність; право на інформовану згоду щодо медичного втручання; право на медичну допомогу; право на інформацію щодо стану свого здоров'я; право на тайну щодо стану свого здоров'я. Лікарська таємниця. Правове оформлення медичного втручання та використання складних методів діагностики, лікування.
Тема 17 Дефекти надання медичної допомоги. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги. Ятрогенна патологія: визначення, актуальність, основні причини виникнення ятрогеній; класифікація ятрогеній, місце ятрогенної патології у структурі несприятливих результатів медичних і стоматологічних втручань. Юридична оцінка несприятливих результатів лікування хворих: лікарські помилки, нещасні випадки, професійні злочини. Особливості проведення комісійної судово-медичної експертизи дефектів надання медичної допомоги.
Тема 18 Види правопорушень у сфері охорони здоров'я України. Правопорушення у сфері охорони здоров'я, юридична відповідальність. Поняття посадового злочину та посадової особи у сфері охорони здоров'я. Правове регулювання медичних експертиз: експертиза тимчасової непрацездатності; оцінювання повсякденного функціонування особи; військово-лікарська експертиза; комісійна судово-медична та судово-психіатрична експертизи.

Тема 19 Види юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я України. Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників: цивільно-правова відповідальність лікувально-профілактичних закладів; адміністративна та дисциплінарна відповідальність медичних працівників; кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів; поняття посадового злочину та посадової особи у сфері охорони здоров'я.
Модуль 3. Диференційний модульний контроль
Тема 20 Диференційний модульний контроль. I-й етап: контрольне комп'ютерне тестування. II-й етап: письмова відповідь на два теоретичні питання модуля.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Знати правила залучення фахівця з судової медицини та судово-медичного експерта до слідчих та інших дій.
РН2	Кваліфіковано надавати допомогу представникам правоохоронних органів у проведенні огляду: місця події, трупа на місці події, виявлення та вилучення речових доказів біологічного походження як фахівця в судовій медицині.
РН3	Правильно визначати ознаки новонародженості, доношеності, зрілості, живонародженості під час дослідження трупа новонародженої дитини.
РН4	Надавати компетентну допомогу представникам правоохоронних органів із приводу кваліфікації травм і тяжкості тілесних ушкоджень.
РН5	Професійно застосовувати в практичній діяльності лікаря знання про: механічну асфіксію; вогнепальну травму; «отрути» «отруєння».
РН6	Знати приводи та методологію проведення комісійної судово-медичної експертизи.
РН7	Правильно формулювати пояснення щодо правових статусів суб'єктів медичних правовідносин.
РН8	Правильно застосовувати знання нормативно-правових актів, що передбачають адміністративну, дисциплінарну, кримінальну відповідальність медичних працівників за професійні та посадові правопорушення та злочини.
РН9	Вільно працювати з науковою та фаховою літературою, аналізувати інформацію та використовувати її для вирішення професійних завдань.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Предмет і завдання судової медицини. Процесуально-організаційні основи судово-медичної експертизи в Україні.
--

Пр1 "Предмет і завдання судової медицини. Процесуально-організаційні основи судово-медичної експертизи в Україні." (денна)

Судова медицина, її зміст і завдання. Значення судової медицини в системі вищої медичної освіти. Судово-медична експертиза, її роль у роботі правоохоронних органів та охорони здоров'я України. Становлення судової медицини та судово-медичної експертизи. Етапи розвитку судової медицини, особливості сучасного етапу. Внесок визначних судових медиків. Наукові досягнення кафедр (курсів) судової медицини в Україні. Судово-медична експертиза як один із різновидів судових експертиз і доказів у судовому процесі. Юридична регламентація проведення судово-медичних експертиз. Вивчення теми 1 передбачає: роботу з теоретичним матеріалом у вигляді презентації, нормативних документів під керівництвом викладача та усного опитування в навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 2. Танатологія: термінальні стани, гостра та агональна смерть, судово-медичні методи встановлення факту та давності настання смерті.

Пр2 "Танатологія: термінальні стани, гостра та агональна смерть, судово-медичні методи встановлення факту та давності настання смерті." (денна)

Танатологія в судовій медицині. Вчення про смерть (судово-медична танатологія). Сучасна концепція смерті. Евтаназія: визначення, види, правомірність за законодавством України. Вмирання: поняття та основні етапи. Судово-медичне значення термінальних станів. Ознаки гострої та агональної смерті. Констатація факту настання смерті. Вірогідні та абсолютні ознаки смерті. Суправітальні реакції. Судово-медичні методи встановлення факту та давності настання смерті. Вивчення теми 2 передбачає: демонстрацію методики розтину померлого у секційній залі патологоанатомічного відділення обласної лікарні (вул. Привокзальна, 31, морг Сумської обласної лікарні) у реальному часі, складання протоколу розтину та стислих висновків. За відсутності трупа передбачена робота з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання ситуаційних задач у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 3. Судово-медична експертиза трупів новонароджених.

Пр3 "Судово-медична експертиза трупів новонароджених." (денна)

Особливості судово-медичного дослідження та техніки розтину трупів новонароджених. Встановлення: новонародженості, доношеності, зрілості, живонародженості, життєздатності, тривалості життя після пологів. Причини смерті плода та новонародженого: до, під час і після пологів. Дітовбивство: визначення та види. Вивчення теми 3 передбачає: демонстрацію методики розтину померлого у секційній залі патологоанатомічного відділення обласної лікарні (вул. Привокзальна, 31, морг Сумської обласної лікарні) у реальному часі, складання протоколу розтину та стислих висновків. За відсутності трупа передбачена робота з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання ситуаційних задач і кросворду в навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 4. Судово-медична експертиза наглої (раптової) смерті.

Пр4 "Судово-медична експертиза наглої (раптової) смерті." (денна)

Поняття про наглу смерть, фактори ризику. Діагностика наглої смерті від захворювань: серцево-судинної системи, органів дихання, травлення, центральної нервової, сечостатевої систем, інфекційних захворювань, під час вагітності та пологів. Раптова смерть у дитячому віці. Раптова смерть за особливих обставин: на тлі травми, під час лікувальних процедур, занять спортом. Принципи побудови судово-медичного діагнозу, лікарського свідоцтва про смерть та експертних висновків. Вивчення теми 4 передбачає: демонстрацію методики розтину померлого у секційній залі патологоанатомічного відділення обласної лікарні (вул. Привокзальна, 31, морг Сумської обласної лікарні) у реальному часі, складання протоколу розтину та стислих висновків. За відсутності трупа передбачена робота з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання ситуаційних задач у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 5. Судово-медична експертиза ушкоджень тупими та гострими предметами.

Пр5 "Судово-медична експертиза ушкоджень тупими та гострими предметами." (денна)

Вчення про травму. Класифікація ушкоджень залежно від діючого фактору, характеру та ступеня тяжкості. Особливості опису тілесних ушкоджень. Види тупих і гострих предметів, механізм заподіяння різних видів ушкоджень. Морфологічні особливості тілесних ушкоджень спричинених тупими та гострими предметами. Сучасні методи визначення зажиттєвості та давності спричинення ушкоджень. Вірогідні причини смерті від механічної травми. Вивчення теми 5 передбачає: роботу з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання ситуаційних завдань і практичних кейсів у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 6. Загальні питання транспортної травми. Автомобільна травма від наїзду автомобіля, що рухався на пішохода.

Пр6 "Загальні питання транспортної травми. Автомобільна травма від наїзду автомобіля, що рухався на пішохода." (денна)

Поняття "травматизм", його види. Класифікація транспортної травми. Автомобільна травма, її види. Зв'язок фаз автомобільної травми із механізмом виникнення ушкоджень. Особливості огляду місця дорожньо-транспортної пригоди. Вивчення теми 6 передбачає: роботу з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 7. Автомобільна травма від переїзду колесом через тіло людини. Автомобільна травма від удару в салоні автомобіля. Залізнична травма.

Пр7 "Автомобільна травма від переїзду колесом через тіло людини. Автомобільна травма від удару в салоні автомобіля. Залізнична травма." (денна)

Фази, механізм травм, специфічні та характерні ушкодження у разі переїзду колесом автомобіля через тіло людини або його частини. Фази, механізм травм, специфічні та характерні ушкодження у водія та пасажирів внаслідок удару в салоні автомобіля. Види, фази, механізм тілесних ушкоджень у разі переїзду колесом залізничного транспорту через тіло людини або його частини. Вивчення теми 7 передбачає: роботу з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання ситуаційних завдань і практичних кейсів у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 8. Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень.

Пр8 "Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень." (денна)

Судово-медичне значення вогнепальних ушкоджень і вибухової травми. Вогнепальна зброя, її види. Механізм пострілу. Додаткові фактори пострілу. Ознаки пострілу в притул, з близької та неблизької відстані. Визначення вхідного та вихідного кульових отворів на одязі та шкірі людини у разі пострілів з різних відстаней. Вивчення теми 8 передбачає: роботу з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання ситуаційних завдань і практичних кейсів у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 9. Загальні питання щодо поняття, патогенезу та загальних морфологічних ознак асфіксії.

Пр9 "Загальні питання щодо поняття, патогенезу та загальних морфологічних ознак асфіксії." (денна)

Поняття: "гіпоксія", "асфіксія" та "механічна асфіксія". Клінічна картина термінального стану під час механічної асфіксії, стадії перебігу. Загальноасфіктичні ознаки. Класифікація механічної асфіксії. Вивчення теми 9 передбачає: роботу з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання ситуаційних завдань і взаємооцінювання виконання ситуаційних завдань у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 10. Специфічні ознаки та імовірні причини смерті при різних видах механічної асфіксії.

Пр10 "Специфічні ознаки та імовірні причини смерті при різних видах механічної асфіксії." (денна)

Поняття: "гіпоксія", "асфіксія" та "механічна асфіксія". Клінічна картина термінального стану під час механічної асфіксії, стадії перебігу. Загальноасфіктичні ознаки. Класифікація механічної асфіксії. Механізм, особливості ушкоджень, імовірні причини смерті у випадках: повішення, задушення петлею, задушення руками, компресійної механічної асфіксії, справжнього та сухого утоплення. Види та механізми волого утоплення. Вивчення теми 10 передбачає: роботу з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання ситуаційних завдань і взаємооцінювання виконання ситуаційних завдань у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 11. Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних та інших осіб: приводи та порядок проведення. Правила встановлення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень.

Пр11 "Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних та інших осіб: приводи та порядок проведення. Правила встановлення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень." (денна)

Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних та інших осіб: приводи, особливості організації та проведення дослідження. Види тілесних ушкоджень, давність нанесення, ступень тяжкості. Юридична класифікація тілесних ушкоджень за їх тяжкістю відповідно до Кримінального Кодексу України. Критерії тяжкості тілесних ушкоджень відповідно до діючих «Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень». Вивчення теми 11 передбачає: роботу з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання ситуаційних завдань і практичних кейсів у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 12. Загальні відомості про отрути, механізм їх дії. Основи судово-медичної діагностики отруєнь.

Пр12 "Загальні відомості про отрути, механізм їх дії. Основи судово-медичної діагностики отруєнь." (денна)

Судово-медична токсикологія: поняття про отрути та отруєння. Умови дії отрут. Стадії отруєнь. Особливості огляду місця події у разі підозри на смерть від отруєння. Вимоги до судово-медичного дослідження трупа у разі підозри на отруєння. Правила вилучення органів і тканин трупа для лабораторних досліджень. Класифікація отрут. Вивчення теми 12 передбачає: роботу з викладачем із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; усне опитування; розв'язання кросворду; відповідь на письмове завдання "Математично про токсикологію" у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 13. Загальні поняття та система юридичного права.

Пр13 "Загальні поняття та система юридичного права." (денна)

Понятійний мінімум: "держава" її форми та функції, "влада", "суспільство", "закони". Види соціальних норм. Елементи норми права. Реалізація норм права. Стадії правового регулювання. Складові правосуб'єктності. Класифікації юридичних фактів. Види поведінки. Види поведінки. Вивчення теми 13 передбачає: роботу з теоретичним матеріалом у вигляді презентації, нормативних документів під керівництвом викладача; усного опитування у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 14. Правові основи медичного законодавства.

Пр14 "Правові основи медичного законодавства." (денна)

Державне регулювання охорони здоров'я та медичної діяльності як функція держави. Правові основи біоетики: медична етика та деонтологія у медичній практиці; біоетичне право як наука. Біоетичні права та свободи людини. Медичне правознавство, як навчальна дисципліна. Правовідносини у сфері охорони здоров'я: поняття, склад, класифікація. Фізичні особи як суб'єкти правовідносин у сфері охорони здоров'я. Вивчення теми 14 передбачає: роботу з теоретичним матеріалом у вигляді презентації, нормативних документів під керівництвом викладача; усного опитування; розв'язання ситуаційних завдань у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 15. Юридична регламентація сфери охорони здоров'я.

Пр15 "Юридична регламентація сфери охорони здоров'я." (денна)

Медична допомога та послуга: правова сутність і характеристика за законодавством України. Поняття «здоров'я», «органи охорони здоров'я», «система охорони здоров'я». Основні напрямки державного регулювання охорони здоров'я та медичної діяльності. Основні принципи охорони здоров'я. Основні завдання Міністерства охорони здоров'я України. Предмет діяльності лікарні. Види допомоги у сфері медицини. Вивчення теми 15 передбачає: роботу з теоретичним матеріалом у вигляді презентації, нормативних документів під керівництвом викладача; усного опитування; виконання творчих завдань і взаємооцінювання виконання завдань у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 16. Загальна структура та класифікація прав людини у сфері охорони здоров'я. Права пацієнта.

Пр16 "Загальна структура та класифікація прав людини у сфері охорони здоров'я. Права пацієнта." (денна)

Особисті немайнові права у галузі охорони здоров'я, що забезпечують існування фізичної особи. Отримання медичної допомоги у контексті реалізації права на життя. Правові положення щодо штучного переривання вагітності. Евтаназія: правовий та моральний аспект. Право людини на здоров'я та охорону здоров'я; право людини на особисту недоторканість, свободу та гідність; право на інформовану згоду щодо медичного втручання; право на медичну допомогу; право на інформацію щодо стану свого здоров'я; право на тайну щодо стану свого здоров'я. Лікарська таємниця. Правове оформлення медичного втручання та використання складних методів діагностики, лікування. Вивчення теми 16 передбачає: роботу з теоретичним матеріалом у вигляді презентації, нормативних документів під керівництвом викладача; усного опитування; розв'язання ситуаційних завдань у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 17. Дефекти надання медичної допомоги.

Пр17 "Дефекти надання медичної допомоги." (денна)

Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги. Ятрогенна патологія: визначення, актуальність, основні причини виникнення ятрогеній; класифікація ятрогеній, місце ятрогенної патології у структурі несприятливих результатів медичних і стоматологічних втручань. Юридична оцінка несприятливих результатів лікування хворих: лікарські помилки, нещасні випадки, професійні злочини. Особливості проведення комісійної судово-медичної експертизи дефектів надання медичної допомоги. Вивчення теми 17 передбачає: роботу з теоретичним матеріалом у вигляді презентації, нормативних документів під керівництвом викладача; усного опитування; розв'язання ситуаційних завдань і практичних кейсів у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 18. Види правопорушень у сфері охорони здоров'я України.

Пр18 "Види правопорушень у сфері охорони здоров'я України." (денна)

Правопорушення у сфері охорони здоров'я, юридична відповідальність. Поняття посадового злочину та посадової особи у сфері охорони здоров'я. Правове регулювання медичних експертиз: експертиза тимчасової непрацездатності; оцінювання повсякденного функціонування особи; військово-лікарська експертиза; комісійна судово-медична та судово-психіатрична експертизи. Вивчення теми 18 передбачає: роботу з теоретичним матеріалом у вигляді презентації, нормативних документів під керівництвом викладача; усного опитування; розв'язання ситуаційних завдань і практичних кейсів у навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25); роботу з тестами на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 19. Види юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я України.

Пр19 "Види юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я України." (денна)

Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників: цивільно-правова відповідальність лікувально-профілактичних закладів; адміністративна та дисциплінарна відповідальність медичних працівників; кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів; поняття посадового злочину та посадової особи у сфері охорони здоров'я. Вивчення теми 19 передбачає: роботу з теоретичним матеріалом у вигляді презентації, нормативних документів під керівництвом викладача; усного опитування в навчальній аудиторії кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів.

Тема 20. Диференційний модульний контроль.

Пр20 "Диференційний модульний контроль." (денна)

I-й етап: контрольне тестування на платформі MIX learning СумДУ або за допомогою програми Assisten2 в комп'ютерному класі кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25). II-й етап: письмова відповідь на два теоретичні питання модуля. Робота проводиться в навчальних аудиторіях кафедри патологічної анатомії (вул.Миру, 25) під контролем викладача або синхронно з використанням Zoom конференції. Самостійна робота студента (підготовка до модуля) передбачає: опрацювання основної та допоміжної літератури, стисле конспектування, робота з матеріалами викладеними на MIX платформі СумДУ, консультування з викладачем за допомогою: електронної пошти, MIX платформи, Viber, Telegram, Zoom або очно в навчальній аудиторії.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Електронне навчання
МН2	Практикоорієнтоване навчання
МН3	Кейс-орієнтоване навчання

МН4	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН5	Самостійне навчання

Презентація матеріалу на платформі MIX learning СумДУ надає знання щодо основних положень у сфері судової медицини і медичного права з різних наукових точок зору. Тестування, творчі завдання з самоперевіркою, консультації з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Telegram, Zoom є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти (РН1–РН9). Заняття включають: усне опитування матеріалу, розбір кейсів, ситуаційних завдань, що надає можливість застосовувати теорію на практичних прикладах (РН1–РН9). Практико-орієнтоване навчання: участь студентів у розтинних померлих в реальному часі, участь в оглядах умовного місця події, застосування положень щодо захисту та охорони прав пацієнтів і лікарів, застосування правових позицій судово-медичної експертизи у сфері судових доказів у захисті основних прав і свобод суб'єктів медичного права (РН6–РН8). Командно-орієнтоване навчання, рольові ігри, навчальні дискусії розвивають здатність до відповідальності (РН2–РН8).

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до практичних занять
НД2	Електронне навчання у системах (Zoom та навчальна платформа MIX learning СумДУ)
НД3	Перегляд і аналіз навчально-наукових фільмів, фотоматеріалів, презентацій
НД4	Розв'язання ситуаційних задач, робота з творчими завданнями
НД5	Аналіз та обговорення практичних кейсів
НД6	Поточні та модульне тестування на платформі MIX learning СумДУ та за допомогою програми Assistent2 у комп'ютерному класі.
НД7	Навчальні розтини
НД8	Підготовка до підсумкового контролю

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$164 \leq RD < 169$
В загальному правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$140 \leq RD < 163$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$127 \leq RD < 139$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 126$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$70 \leq RD < 119$

Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 69$
---	------------------	------------------

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів.
МФО2 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	У настановах розкриваються методи педагогічного контролю за професійною діяльністю здобувачів. Ефективність визначається дотриманням усіх етапів виконання практичних завдань. Результативністю сформованості необхідних практичних умінь і навичок залежить від рівня сформованості практичної компетентності.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Консультування студентів в роботі під час демонстрації розтину, дослідження живої особи, пряме та непряме спостереження за роботою, активністю здобувачів із подальшим визначення рівня базової теоретичної та практичної підготовки.

МФО3 Консультування викладача під час складання судово-медичного діагнозу, протоколу розтину трупа, експертних висновків.	Складання діагнозу, протоколу розтину, експертних висновків передбачає демонстрацію вміння працювати із результатами дослідження трупа, закріплення практичних навичок із техніки розтину, дослідження живої особи, оцінювання та аналізу медичної документації, складання діагнозу з елементами диференційної діагностики, встановлення тяжкості травми. Робота усна або письмова, коли студент надає відповіді на питання про результати розтину, причини механізму та часу смерті; причини, механізму травми.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Консультування викладача під час навчального розтину, написання діагнозу, протоколу розтину, експертних висновків з усними коментарями. Проводиться на відповідних заняттях, здобувач отримує оцінку за діагноз, протокол, висновки.
МФО4 Розв'язання ситуційних завдань, робота з практичними кейсами та творчими завданнями.	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів-медиків, формує логічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Оцінка здібності студента до клінічного та логічного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки проводиться на відповідних заняттях і відображається у відповідній оцінці.

МФО5 Взаємооцінювання (peer assessment)	Партнерська взаємодія, спрямована на покращення результатів навчальної діяльності за рахунок порівняння власного поточного рівня успішності із попередніми показниками. Забезпечує можливість аналізу власної освітньої діяльності.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Проводиться на відповідних заняттях результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття. Корегування викладачем спільно зі здобувачами підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.
МФО6 Виконання групового практичного завдання	Метод дозволяє залучити всіх учасників до процесу обговорення та обґрунтування власної думки шляхом багатосторонньої комунікації, розвинути вміння вести професійну дискусію, виховати повагу до колег та здатність до генерації альтернативних ідей та пропозицій.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Проводиться на відповідних заняттях, результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття.
МФО7 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання впродовж вивчення дисципліни.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Проводиться на всіх заняттях у MIX learning або за допомогою Assistant2. Максимальна кількість балів – 10 за умови отримання від 100% до 90% правильних відповідей. Мінімальний бал успішного складання тесту – 6 балів (60% правильних відповідей).

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
--	----------------	----------------	-------------------

МСО1 Поточне тестування (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання впродовж вивчення дисципліни.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Проводиться на всіх заняттях у MIX learning або за допомогою Assistant2. Максимальна кількість балів – 10 за умови отримання від 100% до 90% правильних відповідей. Мінімальний бал успішного складання тесту – 6 балів (60% правильних відповідей).
МСО2 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів.
МСО3 Розв'язання ситуційних завдань, робота з практичними кейсами та творчими завданнями, виконання групового практичного завдання	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформувати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів-медиків, формує логічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Оцінка здібності студента до клінічного та логічного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки проводиться на відповідних заняттях і відображається у відповідній оцінці.

МСО4 Підсумкове тестування	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання по завершенню вивчення дисципліни.	На останньому занятті.	I-й етап диференційного модульного контролю. Максимальна кількість балів – 10 за умови отримання від 100% до 90% правильних відповідей. Мінімальний бал успішного складання тесту – 6 балів (60% правильних відповідей).
МСО5 Оцінювання письмових відповідей диференційного модульного контролю	Визначається заключний рівень теоретичної підготовки здобувачів за допомогою оцінювання письмових відповідей на два теоретичних питання.	На останньому занятті.	II-й етап диференційного модульного контролю. Максимальна оцінка «5» за кожне питання

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
П'ятий семестр вивчення	200 балів	
МСО1. Поточне тестування (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	24	
Для очної форми навчання тестування проводиться у комп'ютерному класі програма Assisten2. Для змішаної форми навчання передбачене тестування на навчальній платформі СумДУ MIX learning (24x1)	24	Ні
МСО2. Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	48	
Для очної форми навчання: студенти дають відповіді на теоретичні питання до поточної в навчальній аудиторії. Для змішаної форми навчання передбачена робота в Zoom програмі, студенти дають відповіді на теоретичні питання поточної теми під контролем викладача. (24x2)	48	Ні
МСО3. Розв'язання ситуційних завдань, робота з практичними кейсами та творчими завданнями, виконання групового практичного завдання	48	

Для очної форми навчання: студенти дають усні відповіді на питання завдання в навчальній аудиторії або працюють письмово на MIX платформі. Для змішаної форми навчання передбачена робота в Zoom програмі, студенти дають усні відповіді на завдання або письмові відповіді приєднують на платформі MIX. (24x2)	48	Ні
МСО4. Підсумкове тестування	20	
Для очної форми навчання тестування проводиться у комп'ютерному класі програма Assisten2. Для змішаної форми навчання передбачене тестування на навчальній платформі СумДУ MIX learning. (2x10)	20	Ні
МСО5. Оцінювання письмових відповідей диференційного модульного контролю	60	
Для очної форми навчання: студенти дають письмові відповіді на два теоретичні питання модуля під контролем викладача в навчальній аудиторії. Для змішаної форми навчання передбачена робота в Zoom програмі, студенти дають письмові відповіді на два теоретичні питання модуля під контролем викладача, які приєднують на MIX learning. (2x30)	60	Ні

У разі засвоєння матеріалу дисципліни студенту (-ці) за кожне практичне заняття присвоюється максимум 5 балів (оцінка виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання). Результати всіх поточних видів роботи заносяться в журнал академічної успішності та на MIX платформу, яка наприкінці навчального семестру автоматично обраховує успішність студента (-ки). Також кількість балів студента (-ки) вираховується за формулою помножити на середнє арифметичне та поділити на 5. За розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, відповіді на творчі завдання участь у розтиних присвоюються такі бали: «5» – 1,0 бал, «4» – 0,8 бали, «3» – 0,6 бали, «2» – 0,5 та менше балів. Тестування: «5» – 1,0 балів, «4» – 0,8 бали, «3» – 0,6 балів, «2» – від 0,5 до 0,0 балів. Загалом за тестування на практичних заняттях студент (-ка) максимально може отримати 1,0 бал, мінімально необхідний бал 0,6. Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента (-ки) – 120 (100%). Умови виконання вимог навчальної програми - це поточна навчальна діяльність, що оцінена не менше ніж у 72 бали (60%). Диференційний модульний контроль проводиться відповідно до розкладу на останньому занятті. Перший етап модуля - тестування, що охоплює усі теми навчальної дисципліни, окремо: "Судова медицина" та "Медичне право України": «5» – 10 балів, «4» – 8 бали, «3» – 6 балів, «2» – від 5 до 0 балів. Отже, загальні кількість балів за два тестування максимально - 20, мінімально - 12 балів. Модульні білети містять 2 теоретичні запитання: одне питання з розділу «Судова медицина», друге – з розділу «Медичне право України» і охоплюють усі теми навчальної дисципліни (30 балів кожне). Диференційний модуль зараховується студенту (-ці), якщо він (вона) набрав (-ла) не менше ніж 48 балів (60%) з 80 (максимальна кількість). У випадку незадовільного результату за підсумковий модульний контроль студент (-ка) має право перескласти модуль двічі: перше перескладання на першому тижні екзаменаційної сесії, друге - на останньому тижні канікул. Студенти, які не з'явилися на залік без поважної причини, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку. Відмова студента (-ки) виконувати підсумкове модульне завдання атестується як незадовільна відповідь. Передбачено перезарахування тем і балів з дисципліни, що були

опановані здобувачем вищої освіти у неформальній освіті та підтверджені відповідним документом (сертифікатом, дипломом, свідоцтвом тощо) відповідно до Положення. Заохочувальні бали додаються до оцінки з дисципліни за виконання індивідуального дослідницького проєкту (написання та захист студентської наукової роботи 10 балів, виступ на конференції, тези доповідей - 5 балів). Загальний бал з дисципліни не може перевищувати 200 балів.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Навчальна аудиторія 1 на 12 посадочних місць, навчальна аудиторія 2 (укриття) на 20 посадочних місць, комп'ютерний клас на 12 робочих місць, переносна та стаціонарна мультимедійна апаратура (вул. Миру, 25).
ЗН2	Музей макропрепаратів (вул. Академічна, 9), архів мікропрепаратів, архів відеофільмів і фотоматеріалів (вул. Миру, 25), секційний зал патологоанатомічного відділення (вул. Привокзальна, 31, морг Сумської обласної лікарні).
ЗН3	Бібліотечні фонди
ЗН4	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН5	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН6	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, ноутбуки)
ЗН7	MIX learning платформа СумДУ, сайт кафедри патологічної анатомії, сторінка кафедри у ФБ.
ЗН8	Технічні засоби (кінофільми, телепередачі, звуко- і відеозаписи, фотоматеріали).
ЗН9	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, для створення комп'ютерної графіки та ін.)

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 книгах. - Книга 2. Медичне законодавство: підручник (ВНЗ IV р. а.) / Б.В. Михайличенко, В.А. Шевчук, С.С. Бондар та ін.; за ред. Б.В. Михайличенка. - 5-е вид. - 2020.
2	Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 книгах. - Книга 1. Судова медицина: підручник (ВНЗ IV р. а.)/ Б.В.Михайличенко, В.А. Шевчук, С.С. Бондар та ін.; за ред. Б.В. Михайличенка. - 5-е вид. - 2020.
3	Медичне право: підручник / С. О. Болдіжар та ін.; за заг.ред. С. Б. Булецки, М. В. Менджул. – Ужгород, 2021. – 720 с.
4	Forensic Medicine: textbook / B.V. Mykhailychenko, A.M. Biliakov, I.G. Savka. - 3rd edition. – Вид-во: «Медицина». – 2022, 3-є стереотипне видання. – 224 с.
Допоміжна література	

1	Судова медицина та судово-медичні експертизи [Текст] : навч. посіб. / І. М. Григус, В. О. Самороков, В. І. Цимбалюк, О. В. Цимбалюк. — Львів : Новий Світ-2000, 2021. — 208 с.
2	Методичні вказівки до проведення практичних занять із дисципліни "Судова медицина. Медичне право України" (згідно з умовами Болонського процесу). Розділ "Судово-медична травматологія" [Текст] : для студ. спец. 222 "Медицина", 228 "Педіатрія", 221 "Стоматологія", 229 "Громадське здоров'я" освітнього ступеня "магістр" денної форми навчання / Г. Ю. Будко, Т. В. Івахнюк, Л. І. Карпенко. — Суми : СумДУ, 2023. — 68 с.
3	Методичні вказівки до проведення практичних занять із розділу "Судово-медична танатологія" дисципліни за вибором "Судова медицина. Медичне право України" [Текст] : для студ. спец. 222 "Медицина", 228 "Педіатрія", 221 "Стоматологія" освітнього ступеня "магістр" денної форми навчання / Г. Ю. Будко, Б. І. Генсіцький, Л. І. Карпенко. — Суми : СумДУ, 2022. — 54 с.
4	Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни за вибором «Правові та практичні аспекти судово-медичної експертизи в системі охорони здоров'я України» / укладачка Г. Ю. Будко. — Суми : Сумський державний університет, 2026. — 371 с.
5	Судова медицина та психіатрія [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. В. Кікінчук, С. М. Лозова, В. О. Гусєва та ін. — Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. — 184 с. http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6323
6	Будко Г., Івахнюк Т., Штайнбергер Р., Кіптенко Л., Козир Н. (2025). Інтердисциплінарний підхід до судово-медичної ідентифікації тіл померлих в Україні. Сучасна медицина, фармація та психологічне здоров'я, (3(21)), 15–23. https://doi.org/10.32689/2663-0672-2025-3-2
7	Budko H.Y., Yanishevsk K.D., Ivakhniuk T.V., Smilianov Y.V. (2021) EXPERIMENTAL MODEL OF AN INTEGRATED APPROACH TO THE TRAINING OF LEGAL AND HEALTH CARE PROFESSIONALS ON ISSUES OF INFECTION WITH ESPECIALLY DANGEROUS INFECTIOUS DISEASES. Wiadomosci lekarskie (Warsaw, Poland : 1960). 2021. 74 (5). С. 1109-1113 DOI: 10.36740/wlek202105111.
8	Будко Г.Ю., Івахнюк Т.В., Кіптенко Л.І., Макаренко О.М. (2020) Складності своєчасної діагностики грипа у пацієнтів із хронічними захворюваннями (випадок із практики). Наукові перспективи. 2020. 4. С. 139-151 DOI: 10.32689/2708-7530-2020-4(4)-139-151.
9	Будко Г. Ю., Марусич О. О., Корильчук Н. І., Мазур О. В. (2023) Деякі практики кращого світового досвіду дистанційного навчання: до питання організації освітнього процесу в медичних закладах освіти України на тлі масштабної військової агресії. Академічні візії. 2023. 17. С. 8 DOI: 10.5281/zenodo.7755414.

10	Moskalenko Y., Yazykov O., Vasylieva O., Smiian K., Ivakhniuk T., Budko H., Moskalenko R. (2025) The Impact of Age on the Effectiveness of Immune Checkpoint Inhibitors Therapy in Patients with Metastatic Non-Small-Cell Lung Cancer. Geriatrics (Switzerland). 2025. 10 (4). №85 DOI: 10.3390/geriatrics10040085.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Ознайомчий онлайн-курс про базові принципи психології для роботи з травмами дітей та дорослих створено в межах ініціативи першої леді України Олени Зеленської «Знати як допомогти» https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1785
2	Безкоштовний on-line курс «Роль лікаря у запобіганні, виявленні та реагуванні на випадки насильства над дітьми» відкритий сайт навчальної платформи «Prometheus» https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:ILDC+DRCV101+2019_T3/course/
3	Безкоштовний on-line курс «Як протидіяти сексуальному насильству, пов'язаному з війною, та надавати допомогу постраждалим: керівництво для фахівців та фахівчинь» відкритий сайт навчальної платформи «Prometheus» https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:LA_STRADA+CRSV_EXPERT101+2023_T1/home
4	Безкоштовний on-line курс «Як протидіяти сексуальному насильству, пов'язаному з війною, та надавати допомогу постраждалим: що має знати кожна та кожний» відкритий сайт навчальної платформи «Prometheus» https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:LA_STRADA+CRSV101+2023_T1/home
5	Безкоштовний on-line курс «Гендерна рівність та протидія сексуальним домаганням у військовій сфері» відкритий сайт навчальної платформи «Prometheus» https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+GE101+2021_T2/home
6	Безкоштовний on-line курс «Вступ до конституційного права» відкритий сайт навчальної платформи «Prometheus» https://prometheus.org.ua/prometheus-free/constitutional-law-intro/
7	Безкоштовний on-line курс «Комплексна медична допомога постраждалим від гендерно зумовленого насильства, в тому числі сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом» відкритий сайт навчальної платформи «Центр громадського здоров'я» https://courses.phc.org.ua/courses/course-v1:PHC+130+2024/about
8	Безкоштовний on-line курс «Усе, що треба знати для забезпечення прав підлітків в Україні» https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5137
9	Наказ 6 МОЗ України https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0113-17#Text
10	Кримінальний кодекс України https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text
11	Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // http://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17

12	Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text
----	--